

گزارش‌های برگزیده
دهمین جشنواره ملی
انتشارات روابط عمومی

کارگزار روابط عمومی

گزارشی از حال و هوای این روزهای اقتصاد کشور!

روزهای خوشی در انتظار اقتصاد ایران است

اخبار بد برای اقتصاد ایران
برای شروع نخست بد نیست که سری به اخبار و آمار منفی که درباره اقتصاد ایران منتشر شد، بزنیم.

۱- نزول ۲۰ پله‌ای اقتصاد ایران در آمار رقابت‌پذیری اقتصاد جهانی

یکی از اخبار ناخوشایند برای اقتصاد ایران از زبان وزیر راه و شهرسازی اعلام شد که در نهمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت پروژه گفت: ایران در آمار رقابت‌پذیری اقتصاد جهانی ۲۰ پله نزول کرده است. عباس آخوندی با اشاره به این موضوع و با تأکید بر توسعه کشور و بنگاه‌های اقتصادی اظهار کرد: اصلی‌ترین محرک اقتصاد کشور بنگاه‌ها هستند، نه دولت و به هیچ وجه دولت عامل توسعه اقتصادی نیست، اما هنوز در مجامع مختلف دیده می‌شود چشم‌ها به دولت است. وی افزود: بنگاه‌ها باید در فضایی کار کنند که مولد اقتصاد باشند و اگر دولت بخواهد فضای مولد ایجاد کنند به بنگاه‌های پرسش‌گر نیاز دارد. به گفته آخوندی، دولت‌ها به شرط وجود بنگاه‌های اقتصادی، کارآمد هستند. وزیر راه و شهرسازی با بیان این که در ۲۰ سال گذشته ایران در آمار رقابت‌پذیری اقتصاد جهانی ۲۰ پله نزول کرد، گفت: ایران در حوزه کارایی نهادها در رتبه ۸۳ از ۱۴۸ قرار گرفته است. وی افزود: در بخش زیربنایها نیز در رتبه ۶۵، در بخش مدیریت اقتصاد کلان در رتبه ۱۰۰، در بخش سلامت در رتبه ۵۱ و در بخش کارایی آموزش در رتبه ۸۸ قرار گرفته است که این میزان بیاتر حجم آموزش بالا و کارایی متوسط است. به گفته آخوندی، رتبه ایران در بخش کارایی نیروی انسانی که عمده‌ترین عامل توسعه است به پایین‌ترین رتبه یعنی ۱۴۵ از ۱۴۸

ماه‌های پایانی سال ۱۳۹۲ را می‌توان زمانی برای ترمیم مسیر کوتاه‌مدت اقتصاد برای سال جاری خواند چرا که در سه ماه پایانی این سال، بودجه نوشته شده دولت به دست بهارستان‌نشینان رسید و مجلس نیز با برخی تغییرات، بودجه‌ای را که قرار است مقدرات سال جاری کشور را رقم زند، به تصویب رساند. به‌رغم برخی انتقادات کارشناسان و فعالان بخش خصوصی به برخی مفاد این لایحه، با این حال روند حرکتی دولت، نوید سال بهتری را برای اقتصاد ایران به همراه دارد. این موضوع در آینه ارقام و آمار ارائه شده در این ماه‌ها نیز قابل مشاهده است. هر چند برخی اخبار ناخوشایند در این باره وجود داشت، اما گزارش نهادهای بزرگ بین‌المللی که اقتصاد کشورها را رصد می‌کنند، نشان می‌دهد که اقتصاد ایران در سال جاری، روزهای بهتری را شاهد خواهد بود.

کشور رسیده است. وزیر راه و شهرسازی افزود: ایران در جایگاه توسعه‌یافتگی بازارهای مالی در رتبه ۱۳۰ از ۱۴۸ و در بخش آمادگی و پذیرش دانش نو مؤثر و کارآمد در رتبه ۱۱۶ قرار گرفته است. وی با اشاره به اندازه بازار ایران و کارایی آن در اقتصاد جهانی گفت: در این رتبه‌بندی جایگاه بازار ایران در رتبه ۱۹ قرار گرفته است اما پیشرفته بودن بنگاه‌ها در رتبه ۱۰۴ و نوآوری در بازار اقتصادی در رتبه ۷۱ قرار گرفته‌اند.

• حذف تدریجی طبقه متوسط در کشور

وی با بیان اینکه در چینش اقتصادی و شناسایی دهک‌های کشور یک جدولی با نام صدک طراحی شد، گفت: منحنی صدک بسیار تکران‌کننده بود به گونه‌ای که پنج درصد اول این جدول از اقشار بسیار فقیر بودند و این جدول نشان می‌داد طبقه متوسط در ۱۰ سال گذشته حذف شده بودند و فاصله بین صدک ششم تا هفتم معنی نداشت. آخوندی اظهار کرد: در این جدول پنج درصد مردم نیز به شدت پول‌دار شده بودند. وی با بیان اینکه کاهش رقابت‌پذیری در بین جدول جهانی طی دو سال اخیر از ۶۰ به ۸۰ رسیده است، گفت: این امر موجب فقیر شدن متوسط جامعه بوده است. وزیر راه و شهرسازی افزود: اگر بنگاه اقتصادی نباشد توسعه ملی نیز وجود ندارد.

رشد منفی بی‌سابقه اقتصاد کشور اظهار کرد: طبق اعلام رسمی بخش صنعت در سال‌های اخیر با رشد منفی ۹ درصدی مواجه بود که این میزان به ۱۲ درصد افزایش یافته و طی چند ماه گذشته شاهد حرکت رو به رشد در بخش اقتصادی بودیم که در نتیجه آن رشد منفی بخش صنعت در بسیاری از موارد واقف به سکون شده است. وی تصریح کرد: با توجه به روند رکود اقتصادی حاکم در کشور در بخش اشتغال نیز شاهد کاهش ۳۶ درصدی شاخص رشد این بخش بودیم که این امر در روند کاهش اشتغال و رکود اقتصادی کشور توجه ویژه‌ای را می‌طلبد. نعمت‌زاده خاطر نشان کرد: خارج کردن کشور از رکود هدف دولت جدید است و طرح دولت برای این هدف طرح بسیار مهمی است که لازمه تحقق آن کمک صنعتگران و کارآفرینان و هم‌چنین صرف زمان است.

خارج کردن کشور از رکود هدف دولت جدید است و طرح دولت برای این هدف طرح بسیار مهمی است که لازمه تحقق آن کمک صنعتگران و کارآفرینان و هم‌چنین صرف زمان است

۳- خروج ایران از فهرست ۵ گمرک برتر دنیا

در ادامه، رئیس کل گمرک ایران نیز بهمن ماه سال ۹۲ از خروج ایران از فهرست پنج گمرک برتر جهان خبر داد. وی با بیان دلایل سه‌گانه افت رتبه گمرک و خروج از لیست پنج گمرک برتر دنیا، گفت: اصلاح ردیف‌های تعرفه‌ای و بیاده‌سازی گمرک الکترونیک می‌تواند منجر به بهبود دوباره رتبه گمرک شود. مسعود کرباسیان با تأکید بر اینکه چگونه می‌توان رتبه گمرک را در سطح جهانی ارتقا داد، گفت: از دلایل افت رتبه‌بندی گمرک در سطح جهانی، معطلی کالا برای ترخیص، هزینه‌های نگهداری و انبارداری کالا از عمده‌ترین دلایلی است که موجب شده‌اند تا گمرک جمهوری اسلامی ایران رتبه خود را در میان ۵ گمرک برتر دنیا از دست بدهد و افت کنند. رئیس گمرک ایران ادامه داد: هر روز معطلی اخذ مجوز در گمرک معادل یک درصد از ارزش کالا را کم می‌کند. کرباسیان گفت: با توجه به اینکه در چند سال گذشته جزو پنج گمرک برتر دنیا بودیم، اما عواملی مانند اخذ مجوز برای صادرات و واردات و همچنین معطلی کالا برای نمونه‌برداری و اخذ مجوزهای لازم که به طور متوسط ۴۰ روز طول می‌کشد و هر روز معطلی در گمرک معادل یک درصد از ارزش کالا را کم می‌کند و همچنین هزینه انبارداری موجب نزول این رتبه در جهان شد. وی افزود: در دولت فعلی مجوزها در حال حذف شدن است و همچنین محدودیت صادرات نیز به حداقل رسیده است. رئیس کل گمرک در ادامه پیمان‌سپاری ارزی را مهمترین مانع برای صادرات ذکر کرد و افزود: خوشبختانه این مانع نیز رفع شده است.

۴- نقدینگی به ۵۵۰ هزار میلیارد تومان رسید

خبر نه چندان مثبت دیگر برای اقتصاد ایران رشد نقدینگی بود، هر چند ترمز این رشد به شدت کشیده شده است. مدیر کل اقتصادی بانک مرکزی در همین زمینه با بیان اینکه میزان نقدینگی در پایان آذرماه با ۱۹/۶ درصد رشد نسبت به آبان ماه سال جاری به ۵۵۰ هزار میلیارد تومان رسیده، گفت: مشکلات بخش تولید ربطی به بانک‌ها ندارد و بانک مرکزی و سیستم بانکی تلاش خود را برای تأمین مالی تولید انجام داده و مشکلات ناشی از ساختار موجود است. ابوالفضل اکرمی میزان نقدینگی کشور تا پایان آذر ماه را ۵۵۰ هزار میلیارد تومان اعلام و تصریح کرد: این میزان نقدینگی نسبت به آذر ماه سال گذشته از ۲۸/۱ درصد رشد و نسبت به آبان ماه سال ۹۲ از ۱۹/۶ درصد رشد برخوردار بوده است. وی با بیان این که ۲/۷ درصد از افزایش نقدینگی در آذر ماه نسبت به آبان ماه سال ۹۲ به دلیل افزوده شدن نقدینگی هفت بانک و مؤسسه جدید در آمار نقدینگی کشور است، گفت: اوراق مشارکت منتشره از سوی بانک مرکزی تقریباً سه واحد از پایه پولی کم می‌کند که حدود ۶۰ الی ۷۰ درصد این کاهش تا پایان سال جاری مشاهده می‌شود. وی با بیان اینکه در پی انتشار این اوراق ۳۰ هزار میلیارد ریال از پایه پولی کم می‌شود، خاطر نشان کرد: ضریب فزاینده پولی به ۱/۶ رسیده

و مدیران باید حس پرسش‌گری و قدرت بیشتری داشته باشند، چرا که باید کارایی بازار ایران به جای ۱۳۵ در رتبه بهتری قرار داشته باشد. آخوندی گفت: بعد از ۲۵ سال فعالیت متوجه شدم بدون حضور شهروندان پرسش‌گر هیچ دولتی توانایی کار و موفقیت در کسب و کار را ندارد. وزیر راه و شهرسازی با طرح این سؤال که باید چه کرد تا این رقابت‌پذیری ایجاد شود؟ گفت: دانش باید به پروژه برسد، ضمن این که مردم و بنگاه‌ها پرسش‌گر باشند.

۲- رشد منفی ۱۲ درصدی بخش صنعت

دومین خبر منفی که بهمن ماه سال گذشته اعلام شد را محمدرضا نعمت‌زاده عنوان کرد. وزیر صنعت، معدن و تجارت در سفر یک روزه خود به قزوین گفت: بخش صنعت در سال‌های اخیر با رشد منفی ۱۲ درصدی روبه‌رو شده است. نعمت‌زاده اظهار کرد: توسعه مراکز صنعتی با توجه به وضعیت فعلی کشور از اهمیت بالایی برخوردار است و فعال کردن تولید، اقتصاد و تجارت سبب نجات کشور می‌شود. وی افزود: حدود ۳۷ درصد تولید ناخالص ملی را وزارت صنعت در برمی‌گیرد. در نتیجه افزایش و گسترش این بخش می‌تواند وضعیت کشور را تغییر دهد و به جلو هدایت کند. وزیر صنعت، معدن و تجارت با اشاره به میزان

و شرکتی نیز نشانه‌های ضعف دیده می‌شود. این شوک‌ها، اقتصاد و چارچوب سیاستی را با ضعف ساختاری مواجه کرده است.

• ضرورت اصلاحات و ناگزیری انتخاب

ایران اکنون بر سر چندراهی قرار گرفته و ناگزیر به انتخاب است. با توجه به ریسک‌هایی که اقتصاد ایران را با تلاوم شرایط تورمی بالا و رشد اقتصادی پایین مواجه می‌کند، ضروری است اصلاحات لازم در جهت افزایش ثبات، سرمایه‌گذاری و بهره‌وری انجام پذیرد. مقامات دولت جدید باید به انجام سریع و مقتدرانه اصلاحات اساسی درباره ساختارهای تولید، نیروی کار و بازارهای اعتباری مبادرت کنند. این اصلاحات، مبنایی برای تحقق رشد اقتصادی پایدار و بالا و بیکاری پایین خواهد بود. به‌ویژه در صورتی که شرایط بین‌المللی بهبود یابد. مقامات جدید به خوبی با این چالش‌ها و لزوم پیشبرد اصلاحات آشنا هستند و اقدامات اولیه را در بسیاری از حوزه‌ها آغاز کرده‌اند.

• کاهش سرعت انقباض

سرعت انقباض فعالیت‌های اقتصادی در حال کاهش است. کاهش فعالیت‌های اقتصادی کشور طی بازه ۶ ماهه اول ۱۳۹۲، تلاوم یافته و هیأت انتظار دارد این وضعیت در بازه ۶ ماهه دوم سال نیز - البته با سرعت

ست که با ضریب فزاینده در پایه پولی میزان تأثیر اوراق مشارکت روی نقدینگی قابل مشاهده خواهد بود.

• خبرهای خوشی در راه است

با این حال، تقریباً بسیاری از کارشناسان و فعالان اقتصادی کشور اعتقاد راسخ دارند که اقتصاد ایران در حال خروج از دوران رکود تورمی است. این موضوع به خصوص پس از موفقیت‌های دیپلماتی ایران در ماه‌های گذشته پررنگ‌تر از قبل شده است. همچنین حضور دکتر حسن روحانی در اجلاس داووس و سخنرانی بی‌در جمع مدیران شرکت‌های بزرگ صنعت نفت و گاز جهان، این امیدواری‌ها را بیش از پیش تقویت کرد.

۱- استراتژی‌های پیشنهادهای صندوق بین‌المللی پول برای رکودزدایی

در همین زمینه، بهمن ماه سال گذشته بیانیه نهایی «مأموریت هیأت مشاوره ماده ۴ صندوق بین‌المللی پول به ایران در سال ۲۰۱۴» از سوی بانک مرکزی منتشر شد. این بیانیه، گزارش نهایی سفر دو هفته‌ای هیأتی از صندوق بین‌المللی پول به ایران بود و در بخشی از آن، توصیه‌هایی به مسؤولان اقتصادی ایران برای بهبود وضعیت کنونی رکود تورمی در اقتصاد ایران ارائه شد. کارشناسان این صندوق در این بیانیه اعلام کردند که رکود تورمی موجود در ایران با استفاده از استراتژی‌هایی کاهش می‌یابد که بخشی از آنها را باید با دوری کردن از سیاست‌های اقتصادی سال‌های اخیر جست‌وجو کرد. از نظر کارشناسان این صندوق، سیاست پولی انقباضی، انضباط مالی و تحکیم وضعیت بودجه‌ای و پیشبرد اصلاحات طرف عرضه باید به‌عنوان سه استراتژی از سوی مسؤولان پولی و مالی ایران در سال آینده به کار گرفته شود تا شرایط رکود تورمی کاهش یابد. در این بیانیه همچنین از «یکسان‌سازی نرخ ارز» به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های بانک مرکزی یاد شده و در مورد تلاوم اجرای هدفمندی یارانه‌ها در سال آینده، اضافه شده است که «برنامه توزیع منابع حاصل از افزایش قیمت حامل‌های انرژی در میان خانوارهای ایرانی و بخش‌های خاص، به شیوه پیشنهادهای با طرح اولیه فاصله دارد».

در متن کامل این بیانیه که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران منتشر شد، آمده است: هیأتی از صندوق بین‌المللی پول به سرپرستی «مارتین سریسولا»، معاون بخش خاورمیانه و آسیای مرکزی این نهاد از تاریخ ۵ تا ۱۹ بهمن ماه، برای انجام مباحث مشاوره‌ای مربوط به «ماده ۴ اساسنامه صندوق بین‌المللی پول» به تهران اعزام شدند. «آلفرد کمر»، معاون ارشد بخش خاورمیانه و آسیای مرکزی صندوق بین‌المللی پول نیز در جلسه جمع‌بندی نهایی مباحث حضور یافته. تیم صندوق با مقامات ارشد بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی پیرامون تحولات اخیر در اقتصاد ایران، چشم‌انداز کوتاه‌مدت، برنامه‌های مقامات در مورد اقتصاد کلان و اصلاحات ساختاری به بحث و تبادل نظر پرداختند. هیأت صندوق با طیف گسترده‌ای از نمایندگان بخش‌های دولتی و خصوصی نیز ملاقات‌هایی داشتند. بر مبنای این مأموریت، گزارشی آماده در پایان ماه مارس ۲۰۱۴ (نیمه نخست اسفندماه ۱۳۹۲) به هیأت مدیره اجرایی صندوق ارائه شد. مارتین سریسولا، سرپرست این هیأت، در پایان مأموریت خود به تهران، موارد زیر را به عنوان گزارش سفر خود، منتشر کرد.

در این گزارش آمده بود: شوک‌های اقتصادی و مدیریت نه چندان مطلوب اقتصاد کلان طی سال‌های گذشته، تأثیر قابل توجهی بر ثبات و رشد اقتصاد کلان داشته است. ترکیبی از شوک‌های مختلف، همراه با اجرای مرحله اول هدفمندی یارانه‌ها، برنامه‌های اجتماعی متعدد بدون تأمین منابع لازم و شرایط نامساعد خارجی ناشی از تشدید تحریم‌های مالی و تجاری، اقتصاد ایران را تضعیف کرده است. به علاوه، تورم و بیکاری بالا بوده و در بخش‌های بانکی

در شرایط بین‌المللی کنونی، پیش‌بینی می‌شود فعالیت‌های اقتصادی در سال ۱۳۹۳، به ثبات رسیده و تولید ناخالص داخلی واقعی ۱ تا ۲ درصد رشد یابد.

کمر - ادامه داشته و تولید ناخالص داخلی واقعی در سال ۱۳۹۲، حدود ۱ تا ۲ درصد کاهش یابد. تورم نقطه به نقطه به سرعت کاهش یافته و از حدود ۴۵ درصد در تیرماه به زیر ۳۰ درصد در آذرماه ۱۳۹۲ رسیده است. این افت ناشی از عواملی نظیر محدود شدن اعتبارات بانک مرکزی، تقویت ریال و کاهش قیمت جهانی برخی از اقلام کلیدی است. تا پایان سال ۱۳۹۲، تورم (نقطه به نقطه) می‌تواند در محدوده ۲۰ تا ۲۵ درصد قرار گیرد.

با توجه به توافق موقت با گروه کشورهای ۵+۱، چشم‌انداز سال آینده خورشیدی بهبود یافته، اما هنوز شرایط تا حد زیادی نامطمئن است. در شرایط بین‌المللی کنونی، هیأت پیش‌بینی می‌کند که فعالیت‌های اقتصادی در سال ۱۳۹۳، به ثبات رسیده و تولید ناخالص داخلی واقعی ۱ تا ۲ درصد رشد یابد. بدون در نظر گرفتن اثر افزایش مرحله دوم قیمت حامل‌های انرژی، تورم به‌طور بالقوه‌ای می‌تواند به سطح ۱۵ تا ۲۰ درصد کاهش یابد.

• اصلاحات سه‌گانه

صندوق بین‌المللی پول در ادامه به تشریح سه توصیه برای اقتصاد کنونی ایران پرداخته که از نظر این نهاد بین‌المللی دچار رکود تورمی است. در بیانیه این صندوق آمده است: «استراتژی سه‌گانه برای مواجهه با وضعیت رکود تورمی باید

متمرکز بر سیاست پولی انقباضی، تحکیم وضعیت بودجه‌ای متوازن و پیشبرد اصلاحات طرف عرضه باشد.»

• **سیاست‌های انقباضی**

صندوق بین‌المللی پول با بیان اینکه سیاست پولی انقباضی به کاهش تورم کمک خواهد کرد، افزوده است: تجزیه و تحلیل‌های هیأت‌های نشان می‌دهد که هزینه‌افت ناشی از اعمال سیاست‌های ضدتورمی در ایران پایین است. در عین حال که بخشی از کاهش اخیر تورم ممکن است موقتی باشد، اقداماتی که بانک مرکزی ایران برای حذف تأمین مالی طرح مسکن مهر از منابع خود به عمل آورده است، نوبدبخش کنترل نقدینگی و تثبیت تورم در آینده است. افزایش تدریجی نرخ‌های سود در راستای لنگر شدن انتظارات به‌طور محکم و همچنین مهار کردن آثار اجرای مرحله دوم افزایش برنامه‌ریزی شده قیمت حامل‌های انرژی اهمیت دارد.

• **بودجه متوازن**

مهار کسری بودجه عمومی دولت در حد ۲ تا ۳ درصد از تولید ناخالص داخلی می‌تواند به توزان میان سیاست حمایت از اقتصاد و تداوم برنامه کاهش تورم کمک کند. لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ بیانگر تصمیم دولت در زمینه

قیمت‌ها با توجه به ریسک‌های رکودی تورمی اقدامی مدبرانه و احتیاطی است، اما همان‌گونه که تجربه مرحله اول هدفمندی یارانه‌ها نشان می‌دهد، شوک‌های برون‌زا می‌تواند به‌طور معنی‌داری ثبات ارزش پول ملی که به سختی حاصل شده است و نیز تعدیل قیمت‌های نسبی را تحت تأثیر قرار دهد. به علاوه انجام اصلاحات مورد نیاز جهت محدود کردن بیشتر بودجه بخش شرکتی بسیار دشوار بوده و باید به خوبی طراحی شود و در عین حال به بخش‌های خاص نیز یاری شود. بدون وجود این شرایط، استمرار سیاست‌های اقتصادی کلان‌سازگار از طریق اصلاح قیمت‌های نسبی با مخاطراتی مواجه است.

• **چارچوب سیاستی ثبات اقتصاد کلان**

در بیانیه صندوق بین‌المللی پول آمده است: وظایف و تعهدات بانک مرکزی باید مورد ساده‌سازی قرار گرفته و بر تثبیت قیمت‌ها متمرکز شود. بانک مرکزی نیز باید از اختیار عملیاتی برای هدف‌گذاری سازگار پایه پولی برخوردار شود. برای دستیابی به این هدف، بانک مرکزی باید بتواند نرخ‌های سود را در سطحی تعیین کند که ابزارهای محدود آن بتواند به‌طور مؤثری به اقتضانات اقتصاد کلان واکنش نشان دهد. همچنین نیاز است که فرآیند نهادی تصمیم‌گیری در شورای پول و اعتبار، همانند دیگر کشورهایی که مشکل تورم مزمن را با موفقیت حل و

افزایش قیمت حامل‌های انرژی در داخل، قدم مهمی برای تداوم اصلاحات مورد نیاز در راستای کاهش مصرف انرژی، افزایش کارایی اقتصاد و کمک به پایان دادن به کسری نقدی سازمان هدفمندی یارانه‌هاست

فصل کرده‌اند، اصلاح شود.

• **مدیریت پس‌اندازهای نفت و گاز**

چارچوب کنونی حساب ذخیره ارزی و صندوق توسعه ملی ایران می‌تواند بین اهداف ثبات اقتصادی، بهره‌مندی بین نسلی از ثروت ملی و توسعه، تعادل و توزان بهتری برقرار کند. منابع حساب ذخیره ارزی باید مجدداً به‌منظور تأمین مالی غیرتورمی بودجه و ایجاد پشتوانه‌ای در مقابل شوک‌های آتی به سرعت پر شود. تصمیم‌گیری درباره نحوه پس‌انداز و سرمایه‌گذاری منابع صندوق توسعه ملی ایران باید در هماهنگی بیشتر با سیاست‌های کلان اقتصادی اتخاذ شود و با تضمین‌های صریح و شفافیت بالا همراه شود.

فعالیت‌های شبه‌بودجه‌ای مقامات باید روش بهینه محسوب شدن فعالیت‌های شبه‌بودجه‌ای و تأمین مالی آنها در قالب بودجه را بررسی کرده و پس از شفاف‌سازی نسبت به اصلاح یا توقف آنها اقدام کنند. برنامه مسکن مهر نقطه آغاز خوبی خواهد بود. با توجه به میزان وام‌دهی داخلی صندوق توسعه ملی و ریسک‌های مرتبط با آن، مقامات می‌توانند شروع به بررسی منابع تخصیص داده شده آن و سیاست‌های اعتباری دستوری دولت کنند.

• **تداوم برنامه اصلاح یارانه‌ها**

طرح ایران برای اصلاح یارانه‌ها موسوم به برنامه هدفمندی یارانه‌ها، مثال‌زدنی بوده و انجام اصلاحات در این زمینه همچنان یک اولویت است. اجرای فاز اول هدفمندسازی یارانه‌ها با مشکلات معنی‌دار و متعددی مواجه بوده و لازم است درس‌هایی که از فاز اول آموخته شده در اختیار عموم مردم قرار داده شود. افزایش قیمت داخلی انرژی که از سوی مقامات برنامه‌ریزی شده مورد قبول است، اما برنامه توزیع منابع حاصل از آن در میان خانوارهای ایرانی و بخش‌های خاص، به شیوه پیشنهادی با طرح اولیه فاصله دارد. ریسک‌های این انحراف پشتیبانی قدرتمندی را که طی فاز اول حاصل شد تضعیف می‌کند. برای مقابله با این خطر، اتخاذ برخی اقدامات لازم است. در ابتدا تعدیل‌های تدریجی برنامه‌ریزی شده در قیمت‌های داخلی باید به‌طور خودکار با یک مکانیزم تعدیلی که خود از حمایت سیاسی مستحکم برخوردار است تقویت شود و به این ترتیب اجرای کامل آن تضمین شود. دوم فرآیند شناسایی و حذف گروه‌های کمتر آسیب‌پذیر نیازمند معیارهایی است که ساده، شفاف و دارای وجهه عادلانه باشند. به علاوه توزیع منابع برای حمایت از بخش‌های انرژی‌بر باید در بردارنده چارچوبی باشد که به کارگیری فناوری‌های نوین و کاهش کسری‌های بودجه‌ای را تضمین کند.

تنظیم سیاست مالی با در نظر گرفتن افت شدید درآمدهای نفتی است. هیأت‌ها از ابزارهای پیشنهادی جهت گسترش پایه درآمدی دولت به‌منظور کاهش اتکا به منابع نفتی، به‌ویژه تسریع افزایش برنامه‌ریزی شده نرخ مالیات بر ارزش افزوده و نیز انجام اصلاحات مالیاتی شامل اصلاح معافیت‌های مالیاتی برای جلوگیری از عدم پرداخت مؤدیان بزرگ مالیاتی استقبال می‌کند. هیأت صندوق زمینه را برای افزایش بیشتر نرخ مالیات بر ارزش افزوده در سال‌های آینده و نیز مالیات بر درآمدهای سرمایه‌های فعالیت‌های خاصی که منافع قابل توجهی کسب کرده‌اند، مساعد می‌بیند. این اقدامات به بهبود کیفیت تعدیل بودجه‌ای کمک کرده و زمینه مناسبی را برای اجرای سیاست‌های بودجه‌ای باثبات فراهم می‌کند.

• **هدفمندی یارانه‌ها**

در حال حاضر با توجه به آسیب‌پذیری اقتصادی، لازم است زمان‌بندی اجرای مرحله دوم هدفمندی یارانه‌ها با دقت مورد ارزیابی قرار گیرد. افزایش قیمت حامل‌های انرژی در داخل، قدم مهمی برای تداوم اصلاحات مورد نیاز در راستای کاهش مصرف انرژی، افزایش کارایی اقتصاد و کمک به پایان دادن به کسری نقدی سازمان هدفمندی یارانه‌ها است. تصمیم مقامات برای تعدیل تدریجی

موضوع نشان دهنده توانمندی‌ها و تنوع صادراتی جمهوری اسلامی ایران است. گمرک ایران در گزارشی به بررسی صادرات گروه‌های مختلف کالایی و سهم هر یک از گروه‌های کالایی از کل صادرات غیرنفتی بدون احتساب صادرات میعانات گازی تا ابتدای بهمن ماه سال ۹۲ پرداخت.

صادرات حیوانات زنده و محصولات حیوانی طبق این گزارش، جمهوری اسلامی ایران موفق شد تا ابتدای بهمن ماه سال ۹۲ به میزان ۷۱۷ میلیون و ۸۶۳ هزار دلار انواع حیوانات زنده و محصولات حیوانی به سایر کشورها صادر کند. این بخش ۲/۸ درصد از ارزش کل صادرات ایران به را خود اختصاص داده است.

• محصولات نباتی

محصولات نباتی در بخش کشاورزی جمهوری اسلامی ایران در مدت یاد شده ۲ میلیارد و ۲۸۱ میلیون و ۶۲ هزار دلار برای ایران ارزآوری داشته است. محصولات نباتی ۹ درصد از صادرات غیرنفتی ایران را در سال گذشته به خود اختصاص داد.

• صنایع غذایی

صادرات بخش صنایع غذایی ایران در سال گذشته به یک میلیارد و ۶۶ میلیون و ۴۸۲ هزار دلار رسید. صنایع

در مراحل بعدی اصلاحات، پرداخت‌های نقدی باید بیشتر معطوف به اهداف اجتماعی باشد و پس‌اندازهای خصوصی گروه بزرگ‌تری از مردم را مورد نظر قرار دهد.

• توصیه به یکسان‌سازی نرخ ارز

اقدام به یکسان‌سازی بازار ارز هم‌زمان با عادی شدن محیط خارجی اقتصاد توصیه می‌شود. در مرحله گذار، مقامات باید به مدیریت نرخ ارز به شیوه‌ای انعطاف‌پذیر و با توجه به ریسک‌های خارجی و تورم بالا که کاهش رقابت‌پذیری را به دنبال دارد ادامه دهند. ارزیابی نرخ رسمی ارز به دلیل شرایط و چشم‌اندازهای بیرونی تا حد زیادی نامطمئن است. در شرایط کنونی نرخ رسمی ارز به‌طور محدودی کمتر از حد تعادلی ارزش‌گذاری شده در حالی که نرخ بازار غیررسمی به سطح تعادلی نزدیک‌تر است.

• اصلاحات لازم برای افزایش ثبات مالی و ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی

هیأت صندوق، رضایت عمومی را در میان فعالان بازار نسبت به جهت‌گیری بانک مرکزی و نحوه بهره‌مند کردن آنها از سیاست‌های بخش مالی مشاهده کرد. با این حال، هیأت لازم می‌داند که قدرت نظارتی و ظرفیت اجرایی بانک مرکزی

به سرعت تقویت شده و کارکنان آن از حمایت حقوقی برخوردار شوند. هیأت صندوق از اقدامات اولیه بانک مرکزی در جهت اتخاذ رویکرد ریسک محور در بخش نظارت استقبال می‌کند. هیأت دیدگاه‌های خود را با برخی از فعالان بازار درباره چشم‌انداز درجه رقابت در سیستم بانکی از طریق خصوصی‌سازی بیشتر و اصلاح سیاست‌های اعتباری دستوری دولت در میان گذاشت. پیشنهادهای کنونی برای برخورد با مطالبات معوق بانک‌ها و تجدید سرمایه بانک‌های دولتی باید با دقت بیشتری بررسی شده و با استفاده از برنامه‌های تجدید ساختار مستحکم و اصلاحات از تقادهنده مدیریت ریسک و شفافیت، مورد حمایت قرار گیرد. به منظور آمادگی برای مقابله با بحران، مهم است که چارچوب حل و فصل بحران در بانک‌ها تقویت شده و یک بستر مالی پایدار برای صندوق ضمانت سپرده فراهم شود.

• بهبود فضای کسب و کار

بهبود فضای کسب و کار و ایجاد اشتغال مکمل یکدیگرند. برای پاسخگویی به تعداد بالقوه قابل توجه ورودی‌ها به بازار کار طی سال‌های آتی تسهیل روند توزیع مجدد نیروی کار میان بخش‌های مختلف و کاهش هزینه‌های غیردستمزدی نیروی کار، مستلزم انجام اصلاحاتی است. مرور آن بخش از مقررات حاکم بر بازار کار که جسندگی قراردادهای کاری را تسهیل می‌کند و به کاهش هزینه‌های نیروی کار می‌انجامد، اشتغال جوانان را تسهیل کرده و موجبات جذب نیروهای کار غیررسمی و خارج از شمول نیروی کار (نیروی کار مایوس‌شده) را فراهم می‌کند.

۲- صادرات غیر نفتی ۲۵ میلیارد دلاری در ۱۰ ماهه اول سال ۹۲

دومین خیر نسبتاً مثبت برای اقتصاد ایران در بهمن ماه سال جاری را گمرک اعلام کرد که در گزارشی خبر داد: حجم مبادلات بازرگانی ایران با سایر کشورها تا ابتدای بهمن ماه سال ۹۲ به رقم ۷۱ میلیارد و ۳۸۴ میلیون دلار رسید که سهم صادرات غیرنفتی جمهوری اسلامی ایران با احتساب میعانات گازی از این میزان ۳۳ میلیارد و ۷۸۸ میلیون دلار بود. گمرک ایران اعلام کرد: ایران هم‌اکنون با ۱۷۸ کشور دنیا روابط تجاری دارد و حجم مبادلات بازرگانی ایران با سایر کشورها تا ابتدای بهمن ماه سال ۹۲ به رقم ۷۱ میلیارد و ۳۸۴ میلیون دلار رسید که سهم صادرات غیرنفتی جمهوری اسلامی ایران با احتساب میعانات گازی از این میزان ۳۳ میلیارد و ۷۸۸ میلیون دلار بود. صادرات غیرنفتی ایران در حال حاضر بیش از ۳ هزار و ۴۴۹ ردیف تعرفه‌ای انواع کالا را شامل می‌شود که این

غذایی ایران ۴/۲ درصد کل صادرات غیرنفتی کشورمان را به خود اختصاص داده است.

• محصولات معدنی

محصولات معدنی ایران در سال ۹۲ موفق شد به میزان ۶ میلیارد و ۷۹۹ میلیون و ۷۳۴ هزار دلار ارزآوری برای کشور داشته باشد. محصولات معدنی هم‌اکنون ۲۷ درصد از کل صادرات غیرنفتی ایران را به خود اختصاص داده است.

• محصولات صنایع شیمیایی

صادرات محصولات صنایع شیمیایی تا ابتدای بهمن ماه سال ۹۲ به رقم ۴ میلیارد و ۹۸۸ میلیون و ۱۱۵ هزار دلار رسید. سهم این بخش از صنعت کشور از کل صادرات غیرنفتی در این مدت ۱۹/۷ درصد بود.

• مواد پلاستیکی و اشیای ساخته‌شده از این مواد

ارزآوری صنعت پلاستیک و اشیای ساخته‌شده از این مواد در سال گذشته به میزان ۳ میلیارد و ۵۴۷ میلیون و ۱۹۹ هزار دلار بود. براساس بررسی به عمل آمده در مجموع ۱۴ درصد از ارزش کل صادرات غیرنفتی ایران به این صنعت اختصاص یافته است.

• مواد نساجی و مصنوعات از این مواد

صادرات مواد نساجی و مصنوعات از این مواد در این مدت به ۸۲۶ میلیون و ۲۹۳ هزار دلار رسید. این بخش سهم ۳/۳ درصدی از کل صادرات غیرنفتی ایران را به خود اختصاص داده است.

• مصنوعات از سنگ، گچ، سیمان و سرامیک

این بخش از صنعت کشور موفق شد به میزان ۸۵۴ میلیون و ۹۱ هزار دلار در سال گذشته ارزش افزوده داشته باشد و ۳/۴ درصد از کل صادرات غیرنفتی ایران را در سال ۹۲ به خود اختصاص دهد.

• فلزات معمولی و مصنوعات آنها

ایران تا ابتدای بهمن ماه سال ۹۲ به میزان ۲ میلیارد و ۶۷۶ میلیون و ۱۷۹ هزار دلار انواع فلزات معمولی و مصنوعات آنها را صادر کرد. سهم این صنعت از ارزش کل صادرات ایران به میزان ۱۰/۶ درصد است.

• وسایط نقلیه زمینی، هوایی و آبی

میزان صادرات این بخش از صنعت ایران تا ابتدای بهمن ماه سال گذشته به رقم ۳۲۷ میلیون و ۴۵۱ هزار دلار رسید و ۱/۳ درصد از ارزش کل صادرات غیرنفتی ایران به این صنعت اختصاص یافت.

• ماشین آلات و ادوات مکانیکی، ادوات برقی و تلویزیون

این بخش از صنعت ایران در سال ۹۲ موفق شد، ۶۷۵ میلیون و ۹۷۷ هزار دلار ارزش افزوده داشته باشد و در مجموع ۲/۷ درصد از صادرات غیرنفتی جمهوری اسلامی ایران را در سال گذشته به خود اختصاص دهد.

این گزارش می افزاید: صادرات غیرنفتی ایران بدون احتساب میعانات گازی در این مدت ۲۵ میلیارد و ۲۶۷ میلیون و ۲۸۰ هزار دلار بوده است.

۳- بانک جهانی و گزارش از بازگشت رونق به اقتصاد ایران

بانک جهانی هم در همین ماه جدیدترین گزارش خود از اقتصاد ایران را منتشر کرد و برای سال جاری میلادی رشدی معادل یک درصد را پیش بینی کرد. این نهاد معتبر بین المللی پیش بینی کرده است که رشد اقتصادی ایران تا ۱۱ ماه آینده پس از ۲ سال مثبت خواهد شد و رونق به اقتصاد ایران باز خواهد گشت. بانک جهانی در این گزارش، دلیل بازگشت رونق به اقتصاد ایران را تحولات سیاسی به وجود آمده پس از انتخابات خردادماه گذشته دانسته است. این نهاد معتبر بین المللی در تحلیل خود از سایر بخش های اقتصاد کلان نیز تورم را برای سال ۲۰۱۳ معادل ۳۵/۷ درصد اعلام و پیش بینی کرده این نرخ با کاهش شدیدی در پایان سال جاری میلادی به ۲۲/۵ درصد برسد. در گزارش بانک جهانی همچنین نرخ بیکاری مورد بررسی قرار گرفته و پیش بینی شده تا پایان ماه دسامبر ۲۰۱۴، نرخ بیکاری در ایران به ۱۵ درصد برسد.

• سیاست خارجی؛ موتور محرکه اقتصاد ایران

این نهاد معتبر بین المللی در گزارش خود سیاست تنش زدایی حسن روحانی را به نفع اقتصاد ایران دانست و اعلام کرد: «با روی کار آمدن رئیس جمهوری جدید، به نظر می رسد ایران در عرصه سیاست خارجی وارد عرصه جدیدی شده است. دولت جدید ایران از زمان روی کار آمدن از سیاست نگاه به شرق دولت گذشته فاصله گرفته است. اولویت دولت جدید بر کاهش سوء تفاهات و تنش های غیر لازم در روابط با غرب به ویژه آمریکا از طریق اقدامات اعتمادساز گذاشته شده است. در این راستا، ایران و گروه ۵+۱ اخیراً به توافق موقتی بر سر برنامه هسته ای این کشور دست یافته اند. این توافق شش ماهه است و می تواند به توافق بلندمدتی منجر شود که تضمین می کند ایران بمب هسته ای نسازد. در مقابل توافق موقت، بخشی از تحریم های بین المللی علیه ایران از جمله تحریم طلا و صادرات پتروشیمی لغو می شود و ۴ میلیارد دلار از دارایی های نفتی ایران آزاد خواهد شد.»

بانک جهانی همچنین گزارش داد: «تحولات مهمی در سطح اجتماعی در ایران رخ داده است. رئیس جمهور، برنامه ای در زمینه آزادی شخصی و آزاد کردن زندگی خصوصی افراد به اجرا گذاشته و وعده داده در آینده نزدیک نهادی ویژه

حقوق شهروندان تأسیس کند. سرعت و دسترس پذیری اینترنت افزایش یافته و این در حالی است که چند تن از وزرا به عضویت فیس بوک و توییتر درآمده اند. محدودیت ها بر خبرگزاری ها و روزنامه ها نیز کاهش یافته و تندروهایی که در رأس دانشگاه ها قرار داشته اند با تکتو کرات ها جایگزین شده اند.»

بر اساس این گزارش، دولت با هدف معکوس کردن روند نزولی اقتصاد، اعلام کرده استقلال بیشتری به بانک مرکزی دهد، اصلاح نظام مالیاتی را در دستور کار خود قرار دهد، به بازار ارز ثبات بخشد، سازمان مدیریت و برنامه ریزی را که مسؤول تدوین بودجه و برنامه های پنج ساله توسعه کشور است، احیا کند و در میدانی نفتی و گازی را به روی سرمایه گذاران خارجی بگشاید.

• آغاز تدریجی رشد اقتصادی و تقویت تدریجی ریال ایران

این نهاد بین المللی در بخش مهمی از گزارش خود به تحلیل اوضاع اقتصادی ایران پرداخته است. بر اساس گزارش این بانک، گردش سریع اقتصاد ایران به سمت رشد قابل توجه، دور از دسترس به نظر می رسد زیرا شاخص های مختلف بر وضعیت نامطلوب اقتصاد ایران دلالت دارند. اقتصاد ایران برای دومین سال متوالی کوچک شده و پس از رشد منفی ۳ درصدی در سال ۲۰۱۲ در سال ۲۰۱۳ نیز رشد منفی ۲/۱ درصدی داشته است. چشم انداز رشد برای سال ۲۰۱۴ نیز ضعیف است. صادرات نفت ایران نصف و سیستم مالی این کشور محدود شده است (تا حدودی به دلیل تحریم ها). اقتصاد ایران از تورم بالا رنج می برد. داده های رسمی مرکز آمار ایران نشان می دهد تورم در پایان دسامبر (آذرماه سال گذشته) به ۳۵ درصد رسیده و انتظار می رود این رقم تا پایان سال مالی باقی بماند. قیمت مواد غذایی و املاک رشد قابل ملاحظه ای داشته است. این گزارش می افزاید: «نرخ بیکاری همچنان دورقمی است و در ماه اکتبر (مهرماه سال ۹۲) به ۱۲/۲ درصد و بیکاری جوانان به ۲۶ درصد رسیده است. نرخ بیکاری زنان در برخی شهرها به جز پایتخت ۵۰ درصد گزارش شده است. متوسط نرخ رسمی بیکاری زنان در تهران ۲۱/۶ درصد اعلام شده است. کسری مالی دولت در سال ۲۰۱۳ به ۵۸/۲ درصد تولید ناخالص داخلی رسیده است. این رقم در سال ۲۰۱۲ بالغ بر ۴۷/۷ درصد بوده است. به عنوان نکته ای مثبت باید گفت، راه یافت میانه دولت به سمت امور خارجی و داخلی انتظارات بازار را افزایش داده و نوسانات در بازار ارز ایران را کاهش داده است. ریال ایران که از مارس ۲۰۱۲ بالغ بر ۸۰ درصد ارزش خود را از دست داده بود در دسامبر تقویت شد و بخشی از ارزش خود را پس گرفت.»

• عوامل کاهش رشد اقتصادی ایران

این نهاد بین المللی در ادامه، عوامل کاهش رشد اقتصادی در ایران را برشمرده

زنان، دو برابر مردان است. بیکاری جوانان نیز ۲۶ درصد در سال ۲۰۱۳ بوده که این رقم برای زنان جوان ۴۲/۷ درصد گزارش شده است. عوامل ایجاد بیکاری مزمن نیز، رشد بالای ورود نیروی کار جدید به بازار (به طور متوسط ۳/۵ درصد) که ناشی از رشد جمعیت و ورود زنان به بازار کار و تغییر تخصص کارگران به سمت کارهای تخصصی بوده است. افراد تحصیل کرده به طور فزاینده‌ای به دنبال ورود به بدنه نظام اداری و دولتی هستند به این علت که بخش خصوصی کوچک است و به دلیل محدودیت‌های موجود نتوانسته است به خوبی رشد کند.»

• بخش بزرگی از جمعیت ایران در نزدیکی خط فقر

بانک جهانی در ادامه، وضعیت رفاه خانوارها را مورد بررسی قرار داده است. بر این اساس در حالی که فقر پایه رقم پایینی دارد بخش بزرگی از مردم نزدیک خط فقر زندگی می‌کنند. تنها ۰/۷ درصد مردم ایران یعنی حدود نیم میلیون نفر در سال ۲۰۱۰ زیر خط فقر یعنی با درآمد روزانه ۱/۲۵ دلار زندگی کرده‌اند اما تعداد افراد آسیب‌پذیر که اندکی بالاتر از خط فقر زندگی می‌کنند افزایش یافته و این در حالی است که خط فقر به بالای درآمد روزانه ۱/۲۵ دلار می‌رسد. اگرچه حذف یارانه سوخت و مواد غذایی در سال ۲۰۱۲ و ارائه کمک‌های نقدی به ۸۰ درصد مردم، توزیع درآمد در کشور را بهبود بخشیده و ضریب جینی را تا حدودی کاهش داده و تعداد زیادی از مردم در وضعیت آسیب‌پذیری زندگی می‌کنند. این گزارش می‌افزاید: «افزایش خط فقر به میزان ۰/۵ دلار درآمد روزانه (از ۲ دلار به ۲/۵ دلار و از ۳ دلار به ۳/۵ دلار) می‌تواند ۴ تا ۶ درصد از جمعیت یعنی بیش از ۴/۵ میلیون نفر را به زیر خط فقر بکشاند. این به آن معنا است که بسیاری از مردم در برابر شوک خارجی یا تغییر شرایط خصوصی خود آسیب‌پذیر هستند. افزایش بیکاری و تورم یا اثراتی که بر زندگی مردم می‌گذارد فاکتورهای مهمی هستند که در کنار عوامل دیگر می‌تواند به بدتر شدن وضعیت فقر در ایران کمک کنند.»

۴- ایران در شرایط بی‌همتای توسعه اقتصادی قرار دارد

یکی دیگر از نویدهای اقتصادی را رئیس کنفدراسیون اتاق‌های بازرگانی آسیا و اقیانوسیه اعلام کرد، وقتی گفت: ایران در شرایط بی‌همتای توسعه اقتصادی قرار دارد. بندیکتو یوجیکو در اجلاس کنفدراسیون اتاق‌های بازرگانی آسیا و اقیانوسیه اظهار داشت: بازدید از کشورهای منطقه وظیفه ماست تا از ظرفیت‌ها، وضعیت تجارت، وضعیت کسب و کار کشورها برای برقراری ارتباط و ایجاد زمینه‌های توسعه مطلع شده و بررسی‌های لازم را انجام دهیم. وی افزود: ایران جزو اولویت‌های بالای کنفدراسیون به حساب می‌آید و دیدار قبلی ما در سال ۲۰۱۰ باعث شد تا سطح روابط بسیار توسعه پیدا کند. رئیس کنفدراسیون اتاق‌های بازرگانی آسیا و اقیانوسیه با تأکید بر اینکه ایران در یک موقعیت بی‌همتا قرار دارد، گفت: انتخاباتی که چندی قبل برگزار شد، ایران را وارد مرحله جدیدی کرد و معتقدیم ایران با رشد اقتصادی مواجه بوده و جایگاه خود را به عنوان یک ستون در منطقه تثبیت خواهد کرد. وی با اشاره به حضور رئیس جمهور در سازمان ملل، گفت: ایران در این مدت در حوزه دیپلماتیک فعالیت قابل توجهی داشته است و این پیام را داده است که ایران برای فعالیت اقتصادی و تجاری آمادگی کامل دارد و معتقدیم ظرفیت‌های فراوانی در این کشور وجود دارد. رئیس کنفدراسیون اتاق‌های بازرگانی آسیا و اقیانوسیه با تأکید بر اینکه ایران مرکز خاورمیانه است، گفت: ایران آثار باستانی، منابع طبیعی و چشم‌اندازهای فراوانی دارد اما در زمینه توریست درآمدش بسیار ضعیف است، باید اقداماتی صورت گیرد. همچنین از منابع طبیعی نظیر ذخایر نفت و گاز، به فراوانی برخوردار است و اقتصاد ایران می‌تواند توسعه بسیار زیادی پیدا کند. وی افزود: به رغم فشارهای زیادی که برای توسعه صنعتی صورت گرفته اما هنوز در این بخش شاهد توسعه موردنظر نبوده‌ایم، تنها رشد تحریم‌های اقتصادی ایران ضربه جدی خورد و درآمد ایران تقریباً نصف شد.

است. بر این اساس، ضعف ساختاری که به قبل از تنش هسته‌ای برمی‌گردد همچنان مانع رشد اقتصادی در ایران است. سوهمدیریت درآمدهای نفتی و فقدان تنوع اقتصادی، وجود شرکت‌های متعدد دولتی و شبه‌دولتی که مانع توسعه بخش خصوصی می‌شوند، نرخ بالا و مزمن بیکاری به ویژه در میان زنان و جمعیت فزاینده مردمی که زیر خط فقر زندگی می‌کنند از عوامل کاهش رشد اقتصادی معرفی شده است.

براساس این گزارش، در شرایطی که تلاش‌هایی برای تنوع بخشیدن به اقتصاد ایران انجام گرفته و تولیدات بخش‌های غیرنفتی شامل پتروشیمی افزایش یافته، اقتصاد ایران همچنان وابستگی زیادی به نفت دارد. در سال ۲۰۱۲ نفت حدود ۳۰ درصد تولید ناخالص داخلی و ۸۰ درصد صادرات و ۷۰ درصد درآمدهای دولت ایران را تشکیل می‌داد. بررسی‌های «آنتکاد» (کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل) در فاصله سال‌های ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۲ نشان داده است، وابستگی ایران به نفت، هفت برابر متوسط وابستگی کشورهای در حال توسعه به جز غرب آفریقا بوده است. همچنین وابستگی پایدار ایران به نفت به همراه نوسان شدید قیمت نفت و تحریم‌های وضع شده علیه این کشور، اقتصاد ایران را بی‌ثبات کرده است. رشد واقعی تولید ناخالص داخلی ایران طی دهه‌های گذشته نوسان زیادی داشته و این امر به ویژه از زمان تشدید تحریم‌ها در سال ۲۰۱۲ مشهود بوده است.

• تحصیل کرده‌ها دنبال شغل دولتی

این گزارش می‌گوید: «بخش خصوصی ایران بخشی حاشیه‌ای بوده است. رشد قابل توجه بخش‌های دولتی و شبه‌دولتی که از امتیازات انحصاری در عرصه‌های اقتصادی و سیاسی برخوردارند فضای کمی برای رشد بخش خصوصی باقی گذاشته است. ایران از نظر سهولت تجارت در میان ۱۸۳ کشور رتبه بسیار پایینی یعنی ۱۴۷ را به دست آورده است. یکی از موانع رشد بخش خصوصی مشکلات دسترسی به اعتبارات و ارز خارجی است که عمدتاً به بخش‌های دولتی و شبه‌دولتی اختصاص می‌یابد. به علاوه قوانین و مقررات مربوط به حمایت از سرمایه‌گذاران شفاف نیست و در برخی موارد توانایی سرمایه‌گذاران را برای افزایش سرمایه محدود می‌کند. محیط سرمایه‌گذاری در ایران برای سرمایه‌گذاران خارجی جذاب نیست. ایران در منطقه پایین‌ترین نسبت سرمایه‌گذاری به تولید ناخالص داخلی را دارد (یک درصد)». در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «بیکاری مزمن، یکی از مشکلات مهم کشور است. آمار رسمی این رقم را در سال ۲۰۱۲ بالغ بر ۱۲/۳ درصد اعلام کرده‌اند که شاید رقم واقعی بیش از این باشد. شکاف بین بیکاری مرد و زن نیز افزایش یافته و بیکاری ۲۱/۶ درصدی